

Ilmoittajansuojelulain edellyttämän ilmoituskanavan käyttöönotto ns. whistleblower-direktiivin mukaisesti

Kaupunginhallitus 06.03.2023 § 77
201/03.03/2023

Valmistelija

Hallintopäällikkö Hanna-Maria Grandell, puh. 050 473 9910
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta tuli voimaan 1.1.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti.

Sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus koskee kuntia ja kuntayhtymiä, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50. Sama koskee kuntien ja kuntayhtymien määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä kuten tytäryhtiöitä. Kunnilla ja kuntayhtymillä voi olla myös yhteisiä ilmoituskanavia.

Sisäinen ilmoituskanava tulisi ottaa käyttöön kolmen kuukauden sisällä lain voimaantulosta eli viimeistään 1.4.2023. Yleisen edun vastainen toiminta ja näin ollen ilmoitusmahdollisuus koskee rajattuja aloja, mm. julkiset hankinnat, ympäristönsuojelu, liikenneturvallisuus, yksityisyyden ja henkilötietojen suoja, verkko- ja tietojärjestelmien toimivuus.

Yleisen edun vastaisesta toiminnasta voi tehdä ilmoituksen, jos havaittu teko tai laiminlyönti on säädetty rangaistavaksi tai siitä voi seurata rangaistusluonteinen, hallinnollinen seuraamus tai voi vaarantaa vakavasti lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Käytännössä ilmoittajan on vaikea arvioida, kuuluuko rikkomus lain piiriin, joten asian/väitteen paikkansapitävyys pitää joka tapauksessa tutkia. Sisäinen ilmoituskanava ei ole palautekanava, vaan kanava vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten.

Ilmoittamismahdollisuus annetaan kaupungin virka- ja työsuhteessa oleville henkilöille. Tämän lisäksi ilmoituksen tekeminen ja ilmoittajan suoja tulisi olla mahdollista myös tahoille, jotka rinnastetaan tämän lain näkökulmasta työntekijöiksi. Ilmoittajien suojelua koskevan lain olisi henkilölliseltä soveltamisalaltaan katettava ainakin työntekijät, virkamiehet, itsenäiset ammatinharjoittajat sekä osakkeenomistajat ja yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimeen kuuluvat henkilöt, mukaan lukien muut kuin toimivaan johtoon kuuluvat henkilöt, vapaaehtoistyöntekijät, palkalliset tai palkattomat harjoittelijat sekä henkilöt, jotka työskentelevät toimeksisaajien, alihankkijoiden ja toimittajien valvonnassa ja niiden johdolla. Lain mahdollistamiin tahoihin eivät kuulu kuntalaiset.

Ilmoittamismahdollisuus tuo mukanaan myös lain tarkoittaman ilmoittajan suojelun. Ilmoitukset tehdään ilmoituskanavaan kirjallisesti. Paraisilla tämä toiminto ulkoistetaan tilintarkastusyhtiölle. Suullinen ilmoittaminen ei ole Paraisilla mahdollista. Ilmoituksia ei voisi Paraisilla myöskään tehdä nimettömänä.

Sisäisestä ilmoituskanavasta on tiedotettava asianmukaisesti. Vastaavasti kaupungin tietosuojavastaavalla on rooli tämän toiminnon käytännön toteutuksesta. Väärinkäyttöksiä koskevat ilmoitukset pitää myös rekisteröidä asianhallintajärjestelmään.

Uuden ilmoituskanavan käyttöönotto edellyttää yhteistoimintalain mukaista vuoropuhelua tai yhteistoimintamenettelyä eli asia viedään tiedoksi kaupungin yhteistoimintaryhmälle.

Kunnan tulee nimetä ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö tai henkilöt. Vastaavalla henkilöllä on oltava riittävä asiantuntemus ilmoitusten käsittelyyn. Ilmoituksia saavat käsitellä vain nimetyt henkilöt

Laissa on myös säännökset keskitetystä ilmoituskanavasta. Keskitetyn ilmoituskanavan toiminnasta vastaa oikeuskanslerinvirasto, jolle voi myös tehdä ilmoituksen. Oikeuskanslerinvirastosta ilmoitus ohjataan selvitettäväksi toimivaltaiseen viranomaiseen, eli esimerkiksi kuntaan.

Ilmoittajan suojelun edellytyksenä on, että ilmoitus tehdään ensisijaisesti organisaation sisäiseen ilmoituskanavaan ja että ilmoittajalla on ilmoittamishetkellä perusteltu syy uskoa, että rikkomista koskeva tieto pitää paikkansa ja että tällainen tieto kuuluu lain soveltamisalaan.

Lakia sovelletaan tekoihin, jotka on säädetty rangaistavaksi, joista voi seurata rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus tai jotka voivat vakavasti vaarantaa lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteutumista. Ilmoituskanavaa ei siten ole tarkoitettu yleiseksi "palautekanavaksi" vaan nimenomaan vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten.

Ilmoittajan työnantaja tai muu organisaatio ei saa kohdistaa ilmoittajaan tai muuhun lain 5 §:ssä tarkoitettuun henkilöön vastatoimia rikkomista koskevan tiedon ilmoittamisesta tai julkistamisesta. Menettely, jonka tarkoituksena on rikkomista koskevan tiedon ilmoittamisen tai julkistamisen estäminen, on niin ikään kiellettyä. Työnantajan vastatoimia voisivat olla esimerkiksi palvelussuhteen ehtojen heikentäminen, palvelussuhteen päättäminen, henkilön lomauttaminen tai epäedullinen kohtelu tai muut kielteiset seuraukset.

Oheismateriaali

BDO-tarjous (salassa pidettävä, sisältää liikesalaisuuksia)

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Paraisten kaupunki päättää

- 1) ottaa 1.4.2023 mennessä käyttöön sisäisen ilmoituskanavan kaupungin toiminnassa tapahtuneiden rikkomusten ilmoittamista varten
- 2) että toiminnon tuottaa kaupungille määräaikaisesti tilintarkastusyhtiö BDO oheismateriaalin mukaisesti
- 3) että ilmoittamismahdollisuus annetaan vain virka- ja työsopimussuhteisille; ilmoitukset tehdään kirjallisesti ja omalla nimellä sekä ilmoituksia käsitellään lain edellyttämällä tavalla salassa pidettävänä
- 4) edellyttää, että asia viedään tiedoksi yhteistoimintaelimeen
- 5) valtuuttaa kaupungin tietosuojavastaavan hoitamaan käytännön järjestelyt kanavan käyttöönoton suhteen.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin sillä tarkennuksella, että ilmoittamismahdollisuus annetaan vain virka- ja työsopimussuhteisille sekä lain 5 §:n mukaisille tahoille; ilmoitukset tehdään kirjallisesti ja omalla nimellä sekä ilmoituksia käsitellään lain edellyttämällä tavalla salassa pidettävänä.

Jakelu

Johtoryhmä, Loggeniin, esimiesjakelu, tilintarkastusyhtiö
